

De blitz-carrière van Carl De Keyzer

Met een zware flitslamp in de ene hand, en een groot formaat reportage-toestel in de andere hand blitste Carl De Keyzer zich letterlijk een baan doorheen de fotowereld. Met die flits, die op minder dan één duizendste van een seconde veel en veel meer licht geeft dan de zon, en zo'n groot toestel maakt hij haarscherpe en heldere foto's van Vlaanderen-by-night, van de plaatselijke bodybuilders, van de regionale exhibitionisten, en vooral ook van de Indiërs in het verre India. Omdat de kijkers op die foto's al hetgene dat ze zo graag willen zien, ook haarscherp en duidelijk kunnen onderscheiden, worden de foto's van Carl De Keyzer hoog geprezen. Zeer hoog. Vooral in Nederland.

DE Keyzer krijgt nu achter-eenvolgens alle lauweren, hij exposeert overal, in Madrid, de Gentse Gele zaal, in Contre-type te Brussel, in Amiens, in Amsterdam, straks in het Museum voor fotografie van Antwerpen, en later ook nog in het museum van Jan Hoet. Carl De Keyzer maakt inderdaad een blitz-carrière, want ondertussen is er ook nog belangstelling van zowat het belangrijkste Europese foto-agentschap voor deze jonge Belg. We ruiken het al. Dit land wordt hem te klein. En zelfs de behoudende jury van de Oost-vlaamse prijs voor de fotografie besloot dit jaar, ook niet naast het fenomeen Carl De Keyzer te kijken, en ze gaven hem de Prijs.

Maar ondertussen woont Carl De Keyzer nog op enkele kamers van het pand aan de Brabantdam in Gent, waar ook de vzw XYZ-fotografie huist, en nog wat mensen, en een baby, en een grote hond, en ondertussen ook verdient diezelfde beroemde Carl De Keyzer minder aan de fotografie dan de dorpsfotograaf van Oedelem (als die zou bestaan). Want ach, al met al blijft het toch lastig om Vlaming te zijn.

Fout

Natuurlijk spreken we over het spektakulaire India-boek. En natuurlijk zeggen we dat de foto's toch indrukwekkend zijn. Carl De Keyzer vindt dat niet leuk. "Ik vind niet dat mijn foto's zo indrukwekkend zijn", zegt hij, "ik ervaar ze meer als poëtisch. Als ik met flash werk, dan oogt het resultaat anders. Scherp, helder. De beweging wordt bevroren, de dingen krijgen volume. En zoiets kan je dan spektakulair noemen, maar India is spektakulair. Of misschien kijk ik wel spektakulair, maar in de foto's zie ik de weergave van wat ik werkelijk gezien heb. En ook het gebruik van de flash is een middel om mensen in te kaderen, en dat is toch eigenlijk hetzelfde van wat alle fotografen doen".

"Kijk, als we mensen fotograferen, dan hebben we rap teveel mensen in beeld, we willen kiezen, we willen die persoon eruit halen die voor ons belangrijk is, sommigen doen het met een kaartje, en wij gebruiken ook een ander simpel truukje: een flits. Het is trouwens niet echt de bedoeling om indrukwekkende foto's te maken. Als ik het zonder flits doe, dan vind ik dat mijn foto's te plat zijn. De sensatie die ik daar meegemaakt heb, of die ik hier meemaak in de balzalen, komt dan niet overeen met hetgeen ik op de foto krijg. De mensen staan te stil. Ik wil die chaos, en dat licht van ginder weergeven, en van de dingen die ik fotografeer. Een flits heeft zijn nadelen, akkoord, maar je kan er ook dingen mee doen die je anders niet kan. Als je het een beetje in de hand houdt".

Letterlijk?

De Keyzer: "Ja, ik ontwikkelde

Gedurende drie 'grote vakanties' heeft De Keyzer India doorkruist, op zoek naar 'beelden', foto's die voor hem iets te betekenen hebben. (Foto Carl DE KEYZER).

een eigen techniek. Ik hou mijn toestel in de ene hand en mijn flits in de andere. Met die flits kan ik bewegen en met het toestel ook. Het toestel staat vast ingesteld. Ik gebruik diafragma 22, heb een kleine groothoek en met het vele licht van mijn flits heb ik dus een scherpe weergave van 80 cm tot oneindig. Ik richt me, op alles wat ik zie tussen de twee en de vier meter. Ik plak mijn diafragma- en scherpstellingring vast, en trek me daar verder niets van aan, alleen bij daglicht regel ik de belichting verder met de sluitersnelheid. Dat is dan eigenlijk wel een ingreep. Op die manier kunnen we de achtergrond donkerder of lichter maken".

Plan

Ofwel bent u gek om zoveel geld en energie te investeren in de fotografie, ofwel hebt u een plan. Hebt u een plan?

De Keyzer: "Wat ik nu wil, dat is geen opdrachten meer te moeten doen, en geen les meer te moeten geven, en gewoon foto's te maken zoals ik dat zelf wil. En op reis gaan, voor een jaar, of meer. Ik wil thema's aanpakken, en een ander land beter kennen. Het is allemaal niet simpel. Als

ik tot nu toe weg kon gaan, dan is dat met de wedde die ik als part-time lesgever verdiende, het is mijn enige echte inkomen, maar twee maand "vakantie" zijn voor mij tekort. Ik wil echt kunnen werken".

"Nu ben ik een grote reis naar Rusland aan het voorbereiden en in Nederland zijn er al een heleboel mensen bereid om dat te sponsoren, ze willen me ginder voor één jaar betalen, maar ja, ik ben nog niet benoemd als leraar, als dat zo was kon ik een jaar verlof-zonder-wedde nemen, maar zolang men niet benoemd is kan zoiets niet. Ik wacht daarop. En dan zijn er de familiale toestanden, (een vrouw en een zoon) die men niet zomaar voor een jaar achterlaat. Het blijft een dilemma".

Wat is dat toch met Nederland?

De Keyzer: "In Nederland heb ik bereidheid ondervonden, die men hier niet voor mogelijk houdt. Belangrijke heren hebben me daar alle mogelijke beloftes gedaan en ook -dat verwonderde me- woord gehouden. De hoofdredakteur van het maandblad Focus heeft toch maar mijn boek uitgegeven, en toen ik als voor-

waarde stelde dat het in de optimale omstandigheden moest gebeuren, en wat betreft het drukwerk, dan gebeurde dat ook. Ook al kostte dat veel geld en moeite. Zoiets heb ik hier nog niet meegemaakt".

Er is Carl De Keyzer de fotograaf, maar u bent ook bekend als de grote motor achter de fameuze vzw XYZ-fotografie.

De Keyzer: "In verband met XYZ heb ik geen tijd genoeg, ik maak nu veel foto's, bereid reizen voor, mijn uitgever heeft me beloofd dat als ik een nieuwe reeks heb, dat er dan ook weer een nieuw boek komt en zo, ik kan niet alles doen, en daar heb ik nogal last van, want het is niet zo dat ik de galerie wil laten vallen. Gelukkig zijn er nu weer een man of vier die meewerken".

Galerie

Zo foto's tentoonstellen, is dat een goed systeem?

De Keyzer: "Een galerie op zich is eigenlijk geen goed systeem, gewoon tentoonstellen zo, dat heeft eigenlijk niet zoveel zin. Moest ik de galerie nog zelf verder zetten, dan zou ik dat als een

heel goed middel gebruiken om mensen te promoten. Als promotiemachine lukt het wel. Er zijn altijd mensen die zich geroepen voelen om foto's te maken met de bedoeling om die in een galerie op te hangen, en als men zo mensen kan opvangen, dan kunnen we ze via die galerie gemakkelijk promoten in het buitenland".

En toch, als ik me het galerie-programma van vorig jaar herinner...

De Keyzer: "... dan zijn er niet veel jonge mensen bij, trouwens dit jaar ook niet, maar ja, we kunnen niet elk jaar een schitterende beginnening opstarten. Als we ze brengen dat moet het werk even goed zijn als het werk van de gevestigde waarden. Maar als er elk jaar een goede nieuwe ster is, dan hebben we er na vijf jaar vijf, en dat is heel wat. We moeten de jonge fotografen prikkelen, anders blijven ze op het niveau van Flanders' Photography, waar ze uiteindelijk ook terecht kunnen. Een galerie moet een plaats zijn voor het betere werk, waar veel kanalen openstaan, waar men alle mogelijke informatie kan opslaan. Op internationaal niveau. Dat is belangrijk.

Daar moeten foto's te zien zijn die de mensen ertoe aanzetten om beter werk te maken. Dat lukt. Dirk Braeckman en ikzelf hebben daarvan geprofiteerd, dat is ook gelukt met John Vink en Martien van Beek, met Frank Pinckers. In het buitenland gelooft men ons. We spiegelen ons voortdurend aan de betere voorbeelden, en dat werkt op de lange duur toch prikkelend".

Over Vlaanderens fotografie?

De Keyzer: "Ach, we hebben mekaar een tijdlang dom gehouden, de een mocht niet beter zijn dan de ander. Men mocht niet hoger springen dan het niveau van een Filip Tas of een Walter de Mulder. Nu zijn er toch al wat meer jonge Vlaamse fotografen bezig, die dat enge gedoe overstijgen, dat moet gewoon. Er zijn er veel die het kunnen, ik zal toch waarschijnlijk niet de enige zijn. En zo gaat het, als men in Vlaanderen uit het buitenland komt, dan is het ineens allemaal goed. Kijk Jan Hoet belt me twee weken geleden op voor een expositie in zijn museum, dat boek zal daar natuurlijk ook veel aan gedaan hebben en de artikels die overal in Nederland verschenen zijn zullen daar ook niet vreemd aan zijn. Voilà".

Carl Dekeyzer: "Een foto die lesgeeft, verzandt omdat hij niets anders kan doen dan lesgeven." (Foto Patrick DE SPIEGELAERE).

Modderen

"We moeten niet blijven modderen in dat plaatselijk circuit. We moeten een andere ingesteldheid kweken. De voorzitter van het Franse Centre National de la Photographie was gewoon overdonderd door de vele jonge Belgische fotografen die werk kwamen aanbieden. Goed werk. De Belgische fotografie staat enorm goed aangeschreven. Men wil volgend jaar een tentoonstelling maken over jonge Belgische fotografen. Vroeger waren het de Fransen, later de Italianen en nu zijn het precies de Belgen die in de belangstelling komen. Daar zit Photo Ouverte uit Charleroi voor iets tussen, maar ook wij bij XYZ. Een promotiemachine is toch wel nodig".

"Alle grote opdrachten gaan hier nog naar buitenlandse fotografen, er zitten geen Vlaamse fotografen in grote buitenlandse persagentschappen, de Vlaamse mentaliteit is toch ook uniek, dat mag toch ook uitgedragen worden. Tijdens de Rencontres d'Arles heb ik mijn foto's maar drie keer laten zien, verder wordt het wel rondverteld, dan komen de anderen het zelf vragen. Dan is de uitgever gekomen, en nog een uitgever van prentkaarten en posters, en iemand voor een tentoonstelling in Spanje en Amiens, dan gaat dat zo vanzelf. Volgend jaar zit gewoon al vol, er kan al niets meer bij".

Verdien je daar wat aan?

De Keyzer: "In verband met het boek was ik al heel blij als het gedrukt werd. We hebben de afspraak zo gemaakt met de uitgever, dat er niemand winst maakt, zolang de kosten niet gedekt zijn. Ik niet, en hij zeker ook niet want hij heeft de kosten tenslotte gemaakt".

De kosten van uw reis naar India - driemaal - zijn geen kosten?

De Keyzer: "Nee, bij fotoboeken

'Belgische fotografen hebben mekaar lang dom gehouden'

kan men zo iets niet eisen, dat lukt dus gewoon niet".

U hebt dus eigenlijk een kapitaal geïnvesteerd zonder de kans dat u daar iets serieus van terug ziet?

De Keyzer: "Ja dat is eigenlijk wel een beetje onzinnig. Ik vind het niet erg. Ik zou anders ook wel naar India geweest zijn, maar het is natuurlijk een hele investering, zo drie keer naar India, al de films, al het fotopapier, en zo, dat zal wel bij het half miljoen draaien, en daar rekupereren je wel iets van, door af en toe een foto te verkopen, de publicatierchten, maar dat is absoluut niet in verhouding. Dat is een jaarwedde".

Belastingen

Uw belastingontvanger zal u niet geloven.

De Keyzer: "Nee. Ik kan al die kosten niet inbrengen, alhoewel het eigenlijk een investering is. Kijk en toch is dat een goede methode: eerst wil ik vijf jaar mijn zin doen, om het niveau als fotograaf zo hoog mogelijk te houden, en zo iets te bereiken, en dan pas mezelf af te vragen of ik commercieel wil werken of niet. De meesten beginnen gewoon met het ordinaire commerciële werk, en komen er niet meer uit. Fotografen komen bijvoorbeeld uit een academie en ze hebben een niveau dat op zo'n 30 à 40 procent ligt van wat ze eigenlijk zelf zouden kunnen, ik ondervind dat aan mezelf. En als ze dan beslissen om meteen geld te verdienen, dan komen ze zelfs nooit meer aan dat niveau. Ze zijn dan

de rest van hun leven gefrustreerd en modderen maar aan".

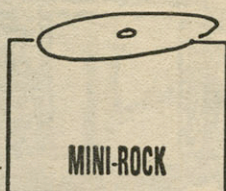
"In het buitenland zie ik meer en meer fotografen die gewoon de eerste jaren stempelen. Ze trachten een of andere beurs krijgen, of wat foto's te verkopen, ze werken hard, bereiken een zeker niveau, en dan pas kunnen ze iets serieus beginnen. We merken het aan de mensen, die zonder ene rooie duit aan het werk waren, en nu, precies na vijf jaar iets bereikt hebben. Met kwaliteit".

Lesgeven

"Ik hoop het lesgeven te kunnen opgeven. Iemand die lesgeeft hier aan onze akademies zit vast, die mensen verzanden, ze kunnen niets meer doen buiten dat lesgeven. In Nederland en Amerika is er het systeem, waardoor men gedurende een paar maand intensief lesgeeft (zowat evenveel lesuren als hier gedurende een heel schooljaar) en de overige tijd kunnen die mensen dan eigen werk doen. Dat is ook voordelig voor de studenten. En zo kunnen de lesgevers ook groeien. Hier wordt iemand als lesgever aangenomen omwille van een bepaalde kwaliteit, en dat zakt dan alleen maar. Ik ken er weinig die daar aan ontsnappen".

Vorige zomer, toen Carl De Keyser net terug was, van zijn laatste reis naar India, belde hij mij op. Ik was niet thuis, en mijn dochter van tien nam de telefoon op. Toen ik thuis kwam, zei ze: "D'r heeft iemand voor je gebeld". Ik vroeg wie. "Keizer Karel of zo iets", zei ze. En ik dacht: er is iets van.

Johan DE VOS

COSTELLO

Van Elvis Costello is opnieuw een verzamelepe uit met tracks die eerder op B-kanten van singles en 12 inches zijn verschenen en een enkele onuitgegeven song, het mooie "So Young". Hoewel de opnamen van zeer verschillende momenten dateren ("From Head to Toe", "Imperial Bedroom" en "The Stamping Ground" gaan al terug tot 1982) straalt de elpee toch een verrassende eenheid uit, die ongetwijfeld alleen maar te maken kan hebben met de kwaliteit die als rode draad door het werk loopt. Zonder een enkel moment van twijfel: aanraderama van voor naar achter, "Out of our Idiot". Leuk ook dat Costello al zijn schuilnamen eens breed

etaleert.

CARMEL

Ik ben uitgekeken op Carmel. "Everybody's got a little soul" voegt niets toe aan wat al bekend was en laat vermoeden dat de groep zijn plafond heeft bereikt. De blazers swingen nog, de staalharde stem van Carmel zelf is even verkillend als altijd maar het grote talent ontbreekt. Om dat te beseffen moet je bijvoorbeeld alleen maar eens naar de volkomen ondermaatse versie van Duke Ellington's "Azure" luisteren.

DE VILLE

Eenzelfde kritiek geldt voor Willy DeVille, nu solo op "Miracle": ook voor hem is het straatje doodgelopen. Ondanks de aanwezigheid van Mark Knopfler als producer -en in sommige tracks is een verre echo van Dire Straits inderdaad hoorbaar- zingt DeVille nog altijd het liedje, waarmee hij jaren geleden de toppen van zijn kunnen bereikte. Nu klinkt

het hol en déjà vu.

TRANSFER

"Brasil" van Manhattan Transfer is een gigantische tegenvaller. Nooit gedacht dat een groep van dit eenzaam hoge niveau -in zijn genre- tot een dergelijke "Ray Conniff meets James Last"-achtige sound zou kunnen komen. De songs zijn goed, de teksten geëngageerd, maar de produktie van een gladheid die je normaliter alleen op be-gel-de hoofden van yuppies aantreft.

FILM

Filmmaker/producer maakt graag gebruik van jonge, Engelse bands voor zijn soundtracks. Op "Some Kind of Wonderful" is het niet anders: Jesus and Mary Chain, Flesh for Lulu, March Violets en Stephen Duffy onder andere. Maar de feilloze trefzekerheid waarmee hij "Pretty in Pink" van muziek voorzag, is deze keer toch afwezig. Goed geprobeerd, slecht uitgevoerd.

(Samenstelling: JH)

JUPITER

Het Orkest van de 18de eeuw is een van de zeer weinige ensembles met oude instrumenten, die zo iets als een orkestcultuur opgebouwd hebben. Dat blijkt ook nu weer uit een live-opname van Mozarts laatste en meest weerbare symfonie, die niet helemaal ten onrechte met de bliksems slingerende Jupiter werd geassocieerd. Wat men ook moge beweren, deze plaat bewijst nogmaals dat zelfs deze muziek bij het contemporaine instrumentarium baat vindt: een fluit en een fagot -een van Mozarts lievelingscombinaties- in een modern symfonisch orkest klinken altijd naar een fluit en een fagot: in een oud orkest ontstaat er een nieuw instrument, en dat was zonder twijfel wat Mozart wou horen. Anderzijds leert de vergelijking met de "moderne" tegenpool uit

de klub van nieuwlichters, Nikolaus Harmoncourt met het Koncertgebouworkest, dat een "groot" orkest toch nog altijd wat meer strijkersraffinement, aan dynamische schakeringen en clair-obscur te bieden heeft. En dat Harmoncourt beter dan Brünnen laat horen dat Mozart schatplichtig is aan de artikulatiefinesses en de romantiek avant-la-lettre van een Carl Philipp Emanuel Bach. Voor de onverbiddelijken van de oude instrumenten is dit -en niet de absoluut onmozartiaanse koelkastversie van Hogwood- de enige keuze: en zij zullen ook wel vergeven, dat het orkest in de beruchte coda van het laatste deel even de pedalen kwijt is. Zij krijgen daarenboven als passend toemaatje de Titus-ouverture.

W.A. MOZART, Symfonie nr. 41 in C, KV 551 "Jupiter": Ouverture "La clemenza di Tito", KV 621. Orkest van de 18de eeuw, Frans Brünnen. Philips 420 241-2.

OPERA

Een van de merkwaardige bijverschijnselen van de CD-boom is de niet aflatende stroom van opnamen uit oude

bestanden van de platenfirma's. Dat kunnen trouwvallen zijn, maar ook ijzeren klassiekers, zoals in The Victor Opera Series. Uit het aanbod lichten we: Solti's versie uit 1963 van Verdi's Rigoletto; van dezelfde komponist Macbeth, in de Met-produktie uit 1959 onder Erich Leinsdorf en vooral Bellini's Norma in de droombezetting uit de zeventiger jaren: Montserrat Caballé als Norma, Fiorenza Cossotto als Adalgisa, Plácido Domingo als Pollione en Ruggero Raimondi als Oroveso. De technische kwaliteit is alles in acht genomen uitstekend, maar de opmaak is spartaans: het boekje biedt alleen het libretto in de originele taal en het Engels, en selectie nummers bij de verschillende scènes is de uitgever helemaal vergeten. Maar daarvoor kost elke CD ook nauwelijks meer dan een gewone langspeelplaat. Het moet ergens aan liggen.

The Victor Opera Series (bij RCA), verder nog: Ermani, Lucia di Lammermoor, Il Barbiere di Siviglia, Cavalleria Rusticana, Die Zauberflöte, Tosca, La Bohème.

(Samenstelling: SM)

COLEMAN

Steve Coleman is een jong saxofonist, die dit jaar nog op Jazz Middelheim met Natural Logic en twee jaar geleden met het Dave Holland Quintet te horen was en die uit een kringetje niet-neo-klassieke Newyorkse jongelingen komt die hun jazz-background, net zo goed als hun funk-verleden en -heden etaleren. "World Expansion (By The M-base Neophyte)" is zijn tweede elpee met zijn groep "Five Elements", waarin naast hemzelf ook nog onder andere pianiste Geri Allen, gitarist Kelvin Bell, trombonist Kevin Eubanks en de zangeressen D.K.Dyson en Cassandra Wilson opvallen. Het is een diep in New York gewortelde plaat met complexe funk en rap. Centraal staan de stemmen, zowel van de zangeressen als van de blazers. De stijl moet je

zowat zoeken tussen Miles Davis en James Blood Ulmer in, met Abbey Lincoln/Max Roach-invloeden en veel soul in de songs en hun structuren. De thema's zijn New York en zijn verval, het gevaar, de dreigende kriminaliteit en de 'onfunk' van fakers. 'Desperate Move' is zo'n song van Coleman waarin D.K. Dyson een Miles Davis-versie van Tina Turner neerzet. Het sfeertje wordt beklemtoond in de teksten (hoewel de zwakke plek van de plaat), maar ook in een filmische techniek om tussen elke volder song een kort sfeerstukje te plaatsen. Ook de eigen produktie van Coleman is een tikje overladen, maar verder is dit een must om te weten wat zich in jong jazzy New York afspeelt.

ALLEN

De talentrijke pianiste van 'Five Elements', Geri Allen, heeft op haar "Open on all sides... in the middle" (Minor Music) bijna dezelfde groep als Coleman samengebracht. Allens muziek verschildt nochtans van die van haar compagnon de route. Zij is wat gepolijster, minder agressief en heeft een kenmerkend

ritmisch patroon voor haar songs dat best te vergelijken is met funk en samba op 16 toeren gedraaid. De pianolickjes maken dan integraal deel uit van die patronen. Perkussionist Mino Cinelu zorgt op deze elpee voor de ritmische vertaling van die kenmerkende 'groove'. Allen maakt hierop nogal wat gebruik van de elektrische keyboards en speelt voornamelijk suites met ritmeveranderingen als voornaamste afwisseling. Haar thema's zijn in hun eenvoud soms heel mooi, zoals "The Dancer", waarin naast Allen ook tapdanser Lloyd Storey figureert. Het lange stuk met de hemelse titel "I sang a bright green tear for all of us this year..." behoort tot haar beste. Zangeres van dienst is Shahita Nurallah, die ook bij de Lincoln-traditie aansluit. De songs zijn wat trager en wat complexer dan die van Coleman. Algemeen kon er wel wat vuriger gespeeld zijn en is de klank soms zo gepolijst dat je aan de laatste Carla Bley-platen moet denken, maar Allens groove is dan weer zo subtiel dat die veel goed maakt.

(Samenstelling: GDM)